

20/0895/1

5.11.2020

Diaarinumero
06139/19/1203

Asia Asiakirjajulkisuutta koskeva valitus

Valittaja Rami Mäkinen / Sanoma Media Finland Oy

Päätös, josta valitetaan

Itä-Uudenmaan poliisilaitos 10.9.2019 nro POL-2019-49138

Ilta-Sanomien toimittaja Rami Mäkinen on 30.8.2019 pyytänyt Itä-Uudenmaan poliisilaitokselta saada sähköpostiinsa lähetettyinä nimikirjanotteet kahdesta poliisilaitoksen poliisimiehestä. Tietopyynnön mukaan nimikirjanotteiden käyttötarkoitus on journalistinen. Itä-Uudenmaan poliisilaitos on kieltäytynyt luovuttamasta pyydettyjä asiakirjoja.

Päätöksen perusteluiden mukaan henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus). Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan henkilötietoja on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan lisäksi tietosuojalakia, jonka 4 §:ssä säädetään, milloin henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti.

Mäkinen on ilmoittanut nimikirjanotteiden käyttötarkoituksen olevan journalistinen. Henkilötietoja koskevia säännöksiä on sovellettava myös nimikirjanotteessa oleviin henkilötietoihin ja niiden käsittelyyn. Pyydetyn tiedon käsittelyn ilmoitettu journalistinen tavoite ei ole tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen, sillä tavoite ei ole oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun päämäärään nähden ja käyttötarkoitus on siten mainitun artiklan vastainen. Käyttötarkoituksessa ei ole myöskään kysymys henkilöstön valintaan, palvelussuhteeseen perustuvien etujen ja velvollisuuksien määrittämiseen ja muiden henkilöstöasioiden hoitamiseen tarvittavien tietojen käsittelystä. Käyttötarkoitus on lisäksi tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan vastainen eikä pyydetyn tiedon luovuttaminen ole tarpeen myöskään nimikirjalain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua käyttötarkoituksen turvaamiseksi.

Päätöksen perusteluissa on edelleen todettu, että henkilöstön nimikirjanotteista ilmenee tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisia henkilötietoja. Tämän kohdan mukaisesti myös nimitiedot ovat kyseisen artiklan suojaamia henkilötietoja. Poliisimiesten nimikirjanotteilta ilmenee tietoa poliisin saamasta

erikoiskoulutuksesta ja -tehtävistä, jotka paljastavat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisia poliisin taktisia menetelmiä ja suunnitelmia, mikä voisi vaarantaa rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä. Tietoja olisi lisäksi mahdollista käyttää tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 4 kohdan mukaiseen profilointiin. Journalistisessa tarkoituksessa henkilötietoja käyttämällä arvioidaan henkilön tiettyjä ominaisuuksia, erityisesti analysoidaan tai ennakoidaan piirteitä, jotka liittyvät kyseisen henkilön työsuoritukseen tai muihin kyseisessä kohdassa mainittuun henkilön piirteisiin. Nämä tiedot ovat omiaan vaarantamaan kyseisten poliisimiesten turvallisuuden sekä virkatehtävissä että vapaa-aikana. Poliisilaitoksella on myös useita poliisimiehiä tarkkailutehtävissä, jotka liittyvät usein vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, jolloin tieto tehtäviä toteuttaneen virkamiehen henkilöllisyydestä saattaa vaarantaa hänen turvallisuutensa virkatehtävissä ja vapaa-aikana myös siinä tapauksessa, että tehtävät päättyvät tai muuttuvat. Virkamiehen nimen päätyminen ulkopuolisten tietoon tulisi käytännössä vaarantamaan tehokkaan tiedonhankintatoiminnan edellytykset, koska tarkkailutehtävää suorittava tai suorittanut henkilö voitaisiin tunnistaa poliisimieheksi ja hänen toimintaansa voitaisiin tarkastella myös jälkikäteen.

Tietosuoja-asetuksen 21 artiklan mukaan rekisteröidyllä on oikeus henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseensa liittyvällä perusteella milloin tahansa vastustaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu 6 artiklan 1 kohdan e tai f alakohtaan. Usealla poliisimiehellä on voimassa heidän henkilötietojensa luovuttamisesta koskeva nimenomainen luovuttamis- tai turvakielto. Nämä poliisimiehet ovat myös nimenomaisesti kieltäneet omien henkilötietojensa luovuttamisen ilman heidän lupaansa. Tietosuoja-asetuksen mukaan myös nimitieto on suojattava henkilötieto.

Poliisimiehet, joita tietopyyntö koskee, ovat nimenomaisesti kieltäneet nimikirjanotteensa luovuttamisen muuhun kuin nimikirjalain 2 §:n 1 momentissa säädettyyn tarkoitukseen. Lisäksi myös Euroopan unionin perusoikeusasiakirjan 8 artiklassa on säädetty henkilötietojen suojasta. Artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Kyseinen oikeus koskee myös poliisimiehiä.

Tietosuoja-asetuksen periaatteiden mukaisesti rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvan riskin todennäköisyys ja vakavuus tulee määritellä tietojenkäsittelyn luonteen, laajuuden, asiayhteyden ja tarkoituksen mukaan. Riski tulee arvioida objektiivisen arvioinnin perusteella. Kysymyksessä olevat poliisimiehet ovat tuoneet esille, että tietojen luovuttamisessa on olemassa riski siitä, että tietoja voitaisiin käsitellä ja julkaista niin, että siitä aiheutuisi heille merkittävää sosiaalista vahinkoa. Pelkästään nimitietojenkin julkistaminen aiheuttaisi sosiaalista vahinkoa kyseisille poliisimiehille. Poliisilaitoksen arvio tilanteesta on samanlainen. Poliisimiehillä on siten henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseen liittyvällä perusteella ja tietosuoja-asetuksen 21 artiklan mukaisesti oikeus vastustaa tietojen luovuttamista ilmoitettuun käyttötarkoitukseen.

Valituksessa esitetyt vaatimukset

Päätös on kumottava ja Itä-Uudenmaan poliisilaitos on velvoitettava luovuttamaan valittajalle pyydetty nimikirjanotteet. Itä-Uudenmaan poliisilaitos on

velvoitettava korvaamaan Sanoma Media Finland Oy:n oikeudenkäyntikulut asiassa.

Päätöksen perusteluissa on nimikirjalain ja julkisuuslain vastaisia perusteluja muun ohella siltä osin kuin esitetään, että nimikirjaan rekisteröidyllä virkamiehellä olisi oikeus estää nimikirjatietojensa luovuttaminen. Valittajalla on nimikirjalain, julkisuuslain, tietosuojalain ja yleisen tietosuoja-asetuksen perusteella oikeus saada pyytämänsä nimikirjanotteet.

Huomioon ottaen yleisen tietosuoja-asetuksen 85 ja 86 artikla sekä tietosuojalain 27 § valittajalla on journalistisessa tarkoituksessa oikeus henkilötietojen ja -rekisterien käsittelyyn. Säännöksiin on kirjattu yhtäältä oikeus perustaa ja ylläpitää omia henkilörekistereitä ja toisaalta käsitellä muiden perustamia ja ylläpitämiä henkilörekistereitä ja niiden sisältämiä henkilötietoja. Yleiseen tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin kirjatut sananvapautta ja journalismia turvaavat säännökset vastaavat aiemmin voimassa olleen henkilötietolain säännöksiä, joissa journalistinen käyttötarkoitus oli vapautettu useimmista henkilötietojen ja -rekisterien käyttöä rajoittavista lain säännöksistä. Lainsäätäjän tarkoituksena ei ole ollut miltään osin kaventaa yleisellä tietosuoja-asetuksella tai tietosuojalaila sananvapautta tai henkilötietojen journalistista käyttöoikeutta.

Valituksenalaisessa päätöksessä on viitattu korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen 3820/2017. Päätöksessä sovellettu henkilötietolaki on sittemmin kumottu ja voimaan ovat tulleet tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki, joiden säännökset ovat nyt kysymyksessä olevilta osin yhtäpitäviä aiemman henkilötietolain kanssa. Henkilötietojen käyttö toimituksellisessa tarkoituksessa ei ole yhtään sen rajatumpaa kuin ennen.

Päätöksen mukaan nimikirjaan rekisteröidyllä virkamiehellä olisi tietosuoja-asetuksen perusteella oikeus kieltää omien tietojensa luovuttaminen. Julkisuuslaki ei tällaista oikeutta tunnista. On aivan eri asia, että jotkut yksittäiset henkilötiedot voivat olla julkisuuslain nojalla salassa pidettäviä, ellei henkilö itse anna lupaa niiden luovuttamiseen. Henkilörekistereihin liittyvä yleinen luovutuskielto ei päde viranomaisten rekistereihin tai asiakirjoihin eikä varsinkaan nimikirjanotteen kaltaiseen määrämuotoiseen asiakirjaan, jonka sisältämisestä tiedoista ja niiden luovuttamisesta on säädetty erikseen erillislaissa ja -asetuksessa.

Päätöksessä on ymmärretty väärin tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 4 kohdassa käytetyn profilointi-termin merkitys. Termillä viitataan henkilötietojen automatisoituun käsittelyyn, josta valituksen kohteena olevassa asiakirjapyyntöä ei ole kyse. Profilointikielto ei myöskään ulotu tietojen journalistiseen käsittelyyn.

Poliisi ei voi kategorisesti salata nimikirjanotteita sillä perusteella, että jonkun poliisin tiedot olisivat osin salassa pidettäviä. Tietopyyntö kohdistuu kahteen poliisimieheen ja ratkaisevaa on, liittyykö juuri näiden henkilöiden tietoihin jotain salassa pidettävää vai ei. Joidenkin poliisien kohdalla jotkut tiedot saattavat olla salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n nojalla. Tällaisia tietoja saattaisivat olla esimerkiksi tiedot poliisimiehelle annetusta erityiskoulutuksesta peitetehtäviin. Kuitenkin tällaisessakin tilanteessa nimikirjanote, siitä ilme-

nevä henkilöllisyys ja siihen sisältyvät ei-salassa pidettävät tiedot ovat lähtökohtaisesti julkisia. Lähtökohta on, että vain salassa pidettävät tiedot poistetaan muutoin julkisesta asiakirjasta.

Valituksenalaisen päätöksen osalta ei ole mitään perustetta poliisien henkilöllisyyden salaamiselle. Kysymyksessä olevat kaksi poliisimiestä työskentelee Itä-Uudenmaan poliisissa tavanomaisissa kenttäpoliisin tehtävissä. He tekevät työtään julkisilla paikoilla ja virkatehtävissä ollessaan heidän sukunimensä on luettavissa virka-asun rinnuksesta.

Asiassa on otettava huomioon, että toinen kysymyksessä olevista poliisimiehistä on esiintynyt julkisissa oikeudenkäynneissä Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa lukuisia kertoja todistajana virkatehtäviinsä liittyvissä asioissa. Toinen poliisimies on puolestaan esiintynyt kahden tuotantokauden ajan vuosina 2017–2018 yhtenä Poliisit-tv-sarjan päähenkilönä. Sarjan sisältöä kontrolloi Poliisihallitus.

Asian käsittely ja selvittäminen

Itä-Uudenmaan poliisilaitos on antanut lausunnon. Yleisen tietosuojasetuksen journalistien koskeva poikkeussäännös koskee vain 5 artiklan 1 kohdan c–e alakohtia. Tietosuoja-asetuksen henkilötietoja koskeva käyttösidonaisuusvaatimus on kuitenkin säädetty 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa. Tämän mukaan henkilötietoja on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Siten kyseistä henkilötietoja koskevaa käyttötarkoitussidonaisuusvaatimusta on sovellettava myös journalistisiin tarkoituksiin ja se on huomioitava asiakirjapyyntöä käsiteltäessä. Pyydetyn tiedon käsittelyn tavoite, kun se on journalistinen, ei ole nimikirjalain 2 §:n 1 momentin mukainen ja on siten tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan vastainen.

Valittaja on antanut vastaselityksen. Asiassa on kyse viranomaisen virheestä ja Itä-Uudenmaan poliisilaitos on velvoitettava korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut 975 eurolla.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus kumoo Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen päätöksen ja palauttaa asian poliisilaitokselle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus velvoittaa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut 975 euroa.

Perustelut

Sovellettavia oikeusohjeita ja tietosuojalain esitöitä

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 1 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Julkisuuslain 9 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen.

Julkisuuslain 10 §:n mukaan salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta tai sen sisällöstä saa antaa tiedon vain, jos niin erikseen tässä laissa säädetään. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.

Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietoja saa kuitenkin luovuttaa suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa.

Julkisuuslain 22 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se tässä tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) 85 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on lainsäädännöllä sovitettava yhteen tämän asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan sekä oikeus sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen, mukaan lukien käsittely journalistisia tarkoituksia ja akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa on säädetty edellytyksistä, joiden täytyessä henkilötietojenkäsittely on lainmukaista.

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötietojen suhteen on sovellettava muun ohella seuraavia vaatimuksia:

- a) niitä on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi ("lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys");
- b) ne on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla; myöhempää käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten ei katsota 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteensopimattomaksi alkuperäisten tarkoitusten kanssa ("käyttötarkoitussidonnaisuus").

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan käsittely on lainmukaista ainoastaan, jos ja vain siltä osin kuin vähintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- a) rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten;
- b) käsittely on tarpeen sellaisen sopimuksen täytäntöön panemiseksi, jossa rekisteröity on osapuolena, tai sopimuksen tekemistä edeltävien toimenpiteiden toteuttamiseksi rekisteröidyn pyynnöstä;

- c) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi;
- d) käsittely on tarpeen rekisteröidyn tai toisen luonnollisen henkilön elintärkeiden etujen suojaamiseksi;
- e) käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi;
- f) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttamiseksi, paitsi milloin henkilötietojen suoja edellyttävät rekisteröidyn edut tai perusoikeudet ja -vapaudet syrjäyttävät tällaiset edut, erityisesti jos rekisteröity on lapsi.

Tietosuoja-asetuksen 21 artiklan 1 alakohdan mukaan rekisteröidyllä on oikeus henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseensa liittyvällä perusteella milloin tahansa vastustaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu 6 artiklan 1 kohdan e tai f alakohtaan, kuten näihin säännöksiin perustuvaa profilointia. Rekisterinpitäjä ei saa enää käsitellä henkilötietoja, paitsi jos rekisterinpitäjä voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.

Tietosuojalain 27 §:n 1 momentin mukaan sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden turvaamiseksi henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten ei sovelleta tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c–e alakohtaa, 6 ja 7 artiklaa, 9 ja 10 artiklaa, 11 artiklan 2 kohtaa, 12–22 artiklaa, 30 artiklaa, 34 artiklan 1–3 kohtaa, 35 ja 36 artiklaa, 56 artiklaa, 58 artiklan 2 kohdan f alakohtaa, 60–63 artiklaa ja 65–67 artiklaa.

Tietosuojalain 27 §:n 3 momentin mukaan sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden turvaamiseksi henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten sovelletaan tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohtaa ja 2 kohtaa, 24–26 artiklaa, 31 artiklaa, 39 ja 40 artiklaa, 42 artiklaa, 57 ja 58 artiklaa, 64 artiklaa ja 70 artiklaa ainoastaan soveltuvin osin.

Tietosuojalain 28 §:n mukaan oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään.

Hallituksen esityksen EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan tietosuojalain 27 §:n osalta muun ohella, että ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa sekä 2 kohdassa säädetyt tietosuojaperiaatteita sovellettaisiin journalistisiin tarkoituksiin taikka akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn siltä osin kuin yleistä tietosuoja-asetusta 85 artiklan nojalla säädettyjen poikkeusten ja vapautusten nojalla sovellettaisiin tällaiseen käsittelyyn.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä

niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kannalta yhteensopimattomalla tavalla. Myöhempää käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten ei kuitenkaan katsota 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteensopimattomaksi alkuperäisten tarkoitusten kanssa (käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate). Soveltuvien osin tarkoittaisi käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen osalta, että journalistisiin tarkoituksiin taikka akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten kerättyjä henkilötietoja voidaan käsitellä vain näihin liittyvissä tarkoituksissa. Näitä henkilötietoja ei sitä vastoin voitaisi käsitellä esimerkiksi erilaisissa hallinto- tai markkinointitehtävissä. Tämä vastaisi henkilötietolain esitöiden perusteella nykyistä sääntelyä ja on edelleen perusteltua siitä syystä, että sananvapauden ilmaisemisen tarkoituksessa ehdotetaan säädettäväksi laajoja poikkeuksia henkilötietojen suojaan.

Nimikirjalain 2 §:n 1 momentin mukaan jokainen valtion virasto ja laitos on velvollinen henkilöstön valintaa, palvelussuhteeseen perustuvien etuuksien ja velvollisuuksien määräämistä ja muiden henkilöstöasioiden hoitamista varten pitämään palveluksessaan olevista virkamiehistä ja työntekijöistä nimikirjaa.

Nimikirjalain 6 §:n mukaan nimikirjaan talletettujen tietojen luovuttamisesta on jäljempänä laissa säädetyin poikkeuksin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Nimikirjalain 9 §:n 1 momentin mukaan nimikirjaan talletetut tiedot luovutetaan nimikirjanotteella siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Asiassa saatu selvitys

Toimittaja Rami Mäkinen on 30.8.2019 pyytänyt Itä-Uudenmaan poliisilaitokselta saada kahden nimeltä mainitun poliisimiehen nimikirjanotteet. Poliisilaitos on valituksenalaisella päätöksellään kieltäytynyt luovuttamasta pyydettyjä nimikirjanotteita. Poliisilaitos on perustellut päätöstään muun ohella tietosuojalain 4 §:llä, ja katsonut, ettei valittajan ilmoittama nimikirjanotteiden journalistinen käyttötarkoitus ole yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen. Päätöksen mukaan käyttötarkoitus on lisäksi yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan vastainen eikä pyydetyn tiedon luovuttaminen ole tarpeen myöskään nimikirjalain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua käyttötarkoituksen turvaamiseksi. Valituksenalaisen päätöksen perusteluissa on edelleen todettu, että nimikirjanotteista ilmenee tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisia henkilötietoja ja tietoja olisi mahdollista käyttää tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 4 kohdan mukaiseen profilointiin. Lisäksi nimikirjanotteista ilmenee päätöksen mukaan julkisuuslain 24 §:n 5 kohdan nojalla salassa pidettäviä tietoja poliisin taktisista menetelmistä ja suunnitelmista sekä saman lainkohdan 31 ja 32 kohdan nojalla salassa pidettäviä tietoja. Päätöstä on vielä perusteltu yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklalla sekä sillä seikalla, että kysymyksessä olevat poliisit ovat nimenomaisesti kieltäneet nimikirjanotteidensa luovuttamisen muuhun kuin nimikirjalain 2 §:n 1 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

Oikeudellinen arviointi ja asian lopputulos

Hallinto-oikeuden ratkaistavana asiassa on, onko poliisilaitos voinut hylätä tietopyynnön mainitsemillaan perusteilla.

Hallinto-oikeus toteaa, että nimikirja muodostaa viranomaisen henkilörekisterin. Pyydetty asiakirjat ovat siten julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettuja viranomaisen henkilörekisteristä annettavia henkilötietoja sisältäviä kopioita tai tulosteita. Niiden luovuttamisen edellytyksenä sellaisenaan tai mahdolliset salassa pidettävät osat peitettynä on siten, että luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus luovutettuihin asiakirjoihin sisältyvien henkilötietojen käsittelyyn.

Valittaja on pyytänyt nimikirjanotteita journalistista tarkoitusta varten. Tietosuoja-asetuksen 85 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on lainsäädännöllä sovitettava yhteen tietosuoja-asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan sekä oikeus sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen, mukaan lukien käsittely muun ohella journalistisia tarkoituksia varten. Suomessa tietosuojalain 27 §:ssä on säädetty näistä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista vapautuksista henkilötietojen käsittelyssä journalistisia tarkoituksia varten. Vapautukset koskevat muun ohella tietosuoja-asetuksen 6 artiklaa, jossa säädetään henkilötietojen lainmukaisen käsittelyn edellytyksistä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että journalistinen tarkoitus on itsessään lainmukainen peruste käsitellä henkilötietoja. Hallinto-oikeus toteaa, että koska henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten ei sovelleta myöskään tietosuoja-asetuksen 21 artiklaa, mainitussa artiklassa tarkoitettu vastustamisoikeus ei ole esteenä nyt kysymyksessä olevalle henkilötietojen käsittelylle.

Tietosuojalain 27 §:n 3 momentin mukaan henkilötietojen käsittelyyn journalistisia tarkoituksia varten sovelletaan tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohtaa (käyttötarkoitussidonnaisuus) ainoastaan soveltuvin osin. Journalistisiin tarkoituksiin kerättyjä henkilötietoja voidaan siten käsitellä vain siihen liittyvissä tarkoituksissa. Mainittu lainkohta ei siten ole esteenä henkilötietojen journalistiselle käsittelylle.

Edellä mainituilla perusteilla hallinto-oikeus katsoo, että valittajalla on journalistisessa tarkoituksessa ollut oikeus käsitellä pyytämiinsä nimikirjanotteisiin sisältyviä henkilötietoja. Tietopyyntöä ei ole siten voitu hylätä sillä perusteella, että tiedonpyytäjällä ei ole lakiin perustuvaa oikeutta henkilötietojen käsittelyyn.

Nimikirjanotteet ovat julkisuuslaissa tarkoitettuja viranomaisen asiakirjoja, jotka ovat lähtökohtaisesti julkisia. Henkilöillä, joiden nimikirjanotteista on kysymys, ei siten ole lakiin perustuvaa kategorista oikeutta kieltää tiedon antamista nimikirjanotteista. Mäkinen on edellä perusteluissa lausuttuun nähden oikeutettu saamaan pyytämänsä nimikirjanotteet lukuun ottamatta niihin mahdollisesti sisältyviä salassa pidettäviä tietoja. Hallinto-oikeus ei ensi asteena arvioi, sisältyykö tietopyynnön kohteena oleviin nimikirjanotteisiin lain nojalla yleisöltä salassa pidettäviä tietoja. Tämän vuoksi Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen päätös on kumottava ja asia on palautettava poliisilaitokselle uudelleen käsiteltäväksi.

Oikeudenkäyntikulut

Hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Mitä tässä pykälässä ja 75 §:ssä säädetään asianosaisesta, voidaan soveltaa myös päätöksen tehneeseen hallintoviranomaiseen. Pykälän 2 momentin mukaan harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Päätös on henkilötietojen käsittelyä journalistiseen tarkoitukseen koskevilta osin perustunut ilmeisen virheelliseen lain tulkintaan, ja oikeudenkäynti on siten aiheutunut viranomaisen virheestä. Näin ollen olisi kohtuutonta, että valittaja joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut ja

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 4 art

Tietosuojalaki 4 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 126 ja 127 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (HOL valituslupa 30).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet

Marja Viima, Petteri Leppikorpi (t) ja Riikka Valli-Jaakola.

Esittelijäjäsen

Riikka Valli-Jaakola

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Rami Mäkinen saantitodistuksin Maksutta (Tuomioistuinmaksulaki 9 §) Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa
Jäljennös	Itä-Uudenmaan poliisilaitos / Vantaan pääpoliisiasema

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
  - 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
  - 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.
- Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika ja tiedoksisaantipäivä

Valitus on tehtävä kirjallisesti **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuun ottamatta.

-Kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetty päätös katsotaan tiedoksi saaduksi seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Päätös on lähetetty päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta.

-Tavallisessa sähköisessä tiedoksiannossa (sähköpostiviesti) päätös katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

-Kirjeitse todisteellisena tiedoksiantona lähetetty päätös katsotaan tiedoksi saaduksi tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamana päivänä.

-Todisteellisessa sähköisessä tiedoksiannossa (asiointipalvelu) päätös katsotaan annetun tiedoksi, kun päätös on noudettu asiointipalvelusta.

Käytettäessä sijaistiedoksiantoa, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Päätöksen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituksen toimittaminen

Valitus liitteineen on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valitusasiakirjojen tulee olla perillä myös sähköistä asiointipalvelua käytettäessä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää
- päätös, johon haetaan muutosta
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi katsotaan, että valitusluvan myöntämiseen on edellä tarkoitettu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valitukseen valtakirja, jollei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:n 2 momentista muuta johdu.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite:	Käyntiosoite:
PL 180	Fabianinkatu 15
00131 HELSINKI	Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi, Faksi: 029 56 40382

Asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom skriftliga besvär hos **högsta förvaltningsdomstolen**, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Grunder för beviljande av besvärstillstånd

Enligt 111 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden ska besvärstillstånd beviljas om

- 1) det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är viktigt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen,
- 2) det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel, eller
- 3) det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd.

Besvärstillstånd kan också beviljas i fråga om endast en del av förvaltningsdomstolens överklagade beslut.

Besvärstid och delgivningsdag

Besvär ska anföras skriftligen **inom 30 dagar från dagen för delfäendet av förvaltningsdomstolens beslut**, denna dag inte medräknad.

-Ett beslut som sänts per brev som vanlig delgivning anses ha delgivits den sjunde dagen efter det att beslutet sändes, om inte mottagaren visar att delfäendet skett vid en senare tidpunkt. Beslutet har sänts samma dag som det givits, vilket datum framgår av beslutets första sida.

-Vid vanlig elektronisk delgivning (e-postmeddelande) anses beslutet ha blivit delgivet den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

-Ett beslut som sänts per brev som bevislig delgivning anses ha delgivits den dag som anges på delgivnings- eller mottagningsbeviset.

-Vid bevislig elektronisk delgivning (e-tjänsten) anses beslutet ha delgivits när beslutet har hämtats från e-tjänsten.

Vid mellanhandsdelgivning anses beslutet ha blivit delgivet den tredje dagen efter den dag som anges på delgivningsbeviset. Beslutet anses ha kommit till en myndighets kännedom på ankomstdagen.

Inlämnande av besvär

Besvären inklusive bilagor ska inom besvärstiden lämnas **till högsta förvaltningsdomstolen**. Besvärshandlingarna ska även vid användning av e-tjänsten vara framme senast den sista dagen av besvärstiden före utgången av ämbetsverkets öppettid.

Besvärens innehåll

I besvären, som ska innehålla en ansökan om besvärstillstånd, ska anges

- ändringssökandens namn och kontaktuppgifter
- den postadress och eventuell annan adress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas.
- det beslut i vilket ändring söks
- de grunder på vilka besvärstillstånd begärs samt de skäl på vilka grunden för meddelande av besvärstillstånd anses föreligga
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas
- grunderna för yrkandena.

Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud ska dennes kontaktuppgifter anges i besvären.

Högsta förvaltningsdomstolen ska utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

Bilagor till besvären

Till besvären ska fogas

- förvaltningsdomstolens beslut med besvärsanvisning
- utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa
- de handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till myndigheten.

Ett ombud ska foga en fullmakt till besvären om det inte av 32 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden framgår annat.

Högsta förvaltningsdomstolens kontaktuppgifter

Postadress: Besöksadress:
PB 180   Fabiansgatan 15
00131 HELSINGFORS   Helsingfors

E-post: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi, Fax: 029 56 40382

E-tjänst: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>